

דברי חזק
באמונה ובטחון ועוז
על פרשיות השבוע

ויאמר אליהו

h i i i i i i i i i i i i i i i i
מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א

ישיבת רבי חיים עוזר « » 347-897-9968 \ 058-323-1459

בס"ד

לעתיד לבא יכיר כל אחד ואחד, שכל מה שסבלנו בעולם הזה לטובתינו!!!

הכתב סופר מסביר את דברי המדרש הללו (הובא בס' ילקוט לקח טוב, ויקרא ע' ג) בהקדם מאמר חז"ל ארבע צריכין להודות וכו', וכותב, שבדרך כלל רגילים המודים להודות רק על הנס שנעשה עמהם ועל החלצותם מן הצרה, אולם אליבא דאמת צריכין הם להודות לא רק על ההצלה, אלא גם על היותם בצרה, כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ואם כן בודאי היתה גם הצרה עצמה טובה עבורם, או משום שבאה כדי לעוררם שישובו מדרכם הרעה או על מנת שתבוא להם טובה על ידה, ואמרו חז"ל כשם שמברך על הטוב כך מברך על הרעה.

מעטה - ממשיך בעל הכתב סופר, כיון שיש להודות על הצרה, צריך המקריב קרבן תודה להביא את התודה לא רק על ההצלה אלא גם על הצרה שקדמה לה, ועל זה נאמר 'זובח תודה יכבדנני' בנו"כ כפולה, להורות שיכבד את ה' בכפלים, כבוד אחר כבוד על הרע ועל הטוב, כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

על פי זה מתבאר היטב גם חלקו השני של הפסוק, וְשֶׁם דָּרַךְ אַרְאֲנֹו בְּיַשְׁעֵ אֱלֹקִים (תהלים נ, כג), גם המאמין בלב שלם שהצרה באה לטובתו מודה לה ומברכו על הרעה, אינו יודע בדרך כלל מה הטובה שתצמח לו מהצרה שהביא עליו הקב"ה, אך מכיון שהוא מתנהג בדרך נעלה זו ומודה לה על כל מידה ומידה שהוא מודד לו, מגלה ה' את עיניו עד שבעיניו יראה ובלבבו יבין איך צמחה טובה אמיתית מן הרעה המדומה.

נמצא אם כן שבזה הוא מכבד את ה' על הדבר שלפי ראות עיניו היה רעה הוא סולל לעצמו דרך שיראהו ה' בישועתו, שהרי הרעה עצמה היא טובה, וזהו מה שאמר הכתוב שבזה 'שיכבדנני' בכפלים, על הטובה ועל הרעה אזי היא 'שם' לעצמו 'דרך' המוליכה אותו לזה ש'אראני ביסע אלקים', היינו שיראה איך שהאלקים - שהוא ביטוי למדת הדין, זה בעצמו הוא 'ישע'.

« למה דוקא קרבן תודה לא יתבטל לעתיד לבא? »

אמרו חז"ל במדרש (כאן) בזה"ל: "רבי פנחס ורבי לוי ורבי יונתן בשם ר' מנחם דגליא אמרו, לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלים וקרבן תודה אינו בטל, כל התפילות בטלות ההודאה אינה בטלה". (הערת אגב: כתב היפה תואר, שרק קרבנות יחיד יבטלו, כיון שבאים הם על חטא ולעתיד לבוא לא יחטאו, אבל וודאי שקרבנות ציבור כגון תמיד ומוסף לא יתבטלו).

וצריך להתבונן, לכאורה איזה צרות יהיו לעתיד לבוא - שיהא צורך להביא עליהן - אחרי ההצלה מהן - קרבן תודה, הרי לעתיד לבוא לא יהיו כלל לא צרות לא דאגות ולא אנוחות, ויחיו אז חיים טובים ומאשורים. כפי שכתוב שמנבא הנביא ישעיהו כי נִשְׁכַּחוּ הַצָּרוֹת הָרָאשׁוֹנוֹת וְכִי נִסְתָּרוּ מֵעֵינַי (ישעיהו סה, טו) וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַם וְשִׁשְׁתִּי בְעַמִּי, וְלֹא יִשְׁמַע בָּהּ עוֹד קוֹל בְּכִי וְקוֹל זִעְקָה (ישעיהו סה, יט) לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד עוֹל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא יִמְלֵא אֶת יָמָיו כִּי הִנֵּער בֶּן מֵאָה שָׁנָה וְיַחְוֹטֵא בֶן מֵאָה שָׁנָה יִקְלָל (ישעיהו סה, טז) וכך ממשיך שם הנביא לנבא רק טובה וברכה לכלל ישראל.

וכן לא יזיקו החיות את בני אדם כדכתיב וְגַר זָאֵב עִם פֶּבֶשׂ וְנִמְר עִם

« החובה לפרסם חסדי ה'!! »

כתוב בפרשתינו אם על תודה יקריבנו וְהִקְרִיב עַל זִבַּח הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלַּת מְרֻבֶּקֶת חֲלוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן (ויקרא ז, יב).

ישנם ארבעה סוגי קרבנות. עולה, חטאת, אשם ושלמים. קרבן שלמים אינו בא על חטא, אלא קרבן שהביא אדם שביקש 'לשתף' את השי"ת בשמחתו. בעל הקרבן קיבל את הבשר, הכהן קיבל את החלקים המגיעים לו, והאימורים נשרפו על המזבח. כולם השתתפו בקרבן זה ונהנו ממנו.

קרבן תודה בעצם היה קרבן שלמים, והשתנה דינו משאר קרבנות השלמים בכך שכל קרבן שלמים היה נאכל לשני ימים ולילה, ואילו קרבן תודה יום ולילה. כלומר, אם הובא קרבן תודה אחרי הצהריים, הוצרכו לגמור לאכול את כל הבשר עד עלות השחר, בעוד שהקרבן שלמים יש גם את יום מחרת לגמור בו את אכילת הבשר.

דבר נוסף שהתייחד בו קרבן תודה, שבעל הקרבן הביא גם לחמי תודה, שנאכלו בחלקם ע"י הכהנים וחלקם ע"י הבעלים.

והנה כשאדם הביא קרבן שלמים, הוא היה מקבל הרבה בשר, ומאחר והוא לא היה יכול לאכול הכל לבדו תוך שני ימים ולילה אחד, היה מזמין כמה אנשים נוספים ידידיו וקרוביו שיאכלו עמו.

אבל בקרבן תודה, שצריך לאוכלו תוך יום ולילה, וכמו כן ישנם ארבעים לחמי תודה שצריך לאוכלם תוך כדי זמן זה, הוצרך בעל הקרבן להזמין הרבה יותר אנשים, ועל ידי זה היו מתפרסמים נסיו וחסדיו של השי"ת.

כאשר השי"ת עושה חסד עם אדם, עליו לפרסם זאת, זה דבר חשוב מאוד, כמ"ש בתהלים וְיִסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה וְגו' (תהלים קז, כב), וְיִרְוַמְוֵהוּ בְּקִהְלָה עִם (תהלים קז, לב), לכן הנוסח בפרק 'מזמור לתודה' (תהלים ק), הוא הִרְיֵעֵנוּ לֵה' כָּל הָאָרֶץ (תהלים ק, א), להודות להקב"ה בקול רם ולפרסם שמו בכל הארץ, לְךָ אֲזַבַּח זִבַּח תּוֹדָה וּבָשֶׂם ה' אֶקְרָא (תהלים קטז, יז).

כשמדברים על הקב"ה ומפרסמים את חסדיו, אנו מעבירים לאנשים מסביבנו שמחה, בריאות וכל דבר טוב, כי על ידי סיפור המעשה אנשים באים לידי הכרה בהשי"ת ואף לאהבת ה' ודביקות בו שהיא מקור כל הטוב שבעולם.

« צריכין להודות גם על הצרות!! »

והנה, אנו רגילים לחשוב, שרק על הנס שהביא הקב"ה עלינו, צריכין להודות להקב"ה ולא על הצרה, אבל באמת צריכין להודות גם על הצרה שהביא הקב"ה עלינו, כדכתיב וְזֹאת תּוֹרַת זִבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לֵה' (ויקרא ז, יא) אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֵנוּ (ויקרא ז, יב), ואמרו במדרש, הדא הוא דכתיב זִבַּח תּוֹדָה יִכְבְּדֵנִי (תהלים נ, כג) יכבדני אין כתיב, אלא יכבדנני, כבוד אחר כבוד.

גדי ירפץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם (ישעיהו יא, ו), ושעשע יונק על חר פתן ועל מאורת צפונני גמול ידו הדה (ישעיהו יא, ח), ופרשו המפרשים, שהיונק ומי שגמול חלב מאמו ישתעשעו בנחשים רעים ולא ינזקו כלל ע"ש עוד, וא"כ מהו כוונת המדרש שלעתיד לבוא קרבן תודה אינו בטל.

והנה כדי להבין נקדים מה שראינו שמק' על מה שאנו אומרים בסדר תפלה את הנוסח של 'ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד', ולכא' הו"ל למימר לפי הסדר, קודם כל ה' מלך - שהוא לשון עבר, ואח"כ ה' מלך - שהוא לשון הווה.

והנה, כדי להבין התמיהות הנ"ל נקדים מה שכ' לבאר בשו"ת קול אריה (פתיחה מאמר פתח טוב אות ד) באופן נפלא את מה שכתוב בתורה אל תירא מרדה מצרימה וגו' ויוסף ישית ידו על עיניך (בראשית מו, ד), וכך הוא כותב: "שאמר הקב"ה ליעקב, שאף אם נראה מתחילה שהירידה למצרים היא גזירה קשה, לבסוף יתברר ויתגלה שהיתה לטובה, וכעין מעשה מכירת יוסף, דהיה נראה מתחילה שמידת הדין פגעה ביעקב, כשנזרק בנו לבור ונמכר לישמעאלים, אך הוברר לבסוף ש'למחיה שלחוהו אלקים'."

"וזהו מה שאמר הכתוב 'ויוסף ישית ידו על עיניך', כהא דמעביר ידו על עיניו בשעת קריאת שמע, לרמז, שאנו בטוחים באמונתנו שבמידת הדין יש רחמים גדולים, אלא שאנו לא זכינו עדיין לראותו, וזה מה שאמר בזוהר הק' על האי פסיקא 'דא היא רזא דקריאת שמע', דפרשת יוסף וירידתו למצרים היא סוד של קריאת שמע", עכ"ל.

« לעתיד לבא נשמח גם על הצרות והסבל בעוה"ז!! »

ועד"ז פ' בספר אהא יעקב (להמגיד בדובנא זצ"ל, בחתימת ספר בראשית) את דברי הנביא ופדווי יהוה ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה (ישעיהו לה, ט), וז"ל שם: "...אשר מלת 'נסו' אין לה שחר, אמנה מליצת הנביא ע"ה היא על דרך מה שכתוב 'לקוב אויבי קראתך והנה ברכת בך זה שלש פעמים, ועתה ברח לך אל מקומך' (במדבר נד, ט), כי הנה בשיבוא הרופא אל החולה ולא ימציא תרופתו עם כל זאת המשפט להחזיר אותו למקומו בכבוד כי התחת אלהים הוא, אמנם אם נתוודע שלא ידע הרופא מאומה ממהות מחלהו ומלבד מה שלא העלה לו ארוכה עוד הוסיף החלותו בסמים הזרים אליו, הנה בשונו לביתו יאמרו עליו כי הוא ברח בחרפה ובזו, וזהו לקוב כו' והנה ברכת בך כו' ועתה ברח כו'".

"הוא הדבר בענינו, כי הנה עתה רבתה בנו האנחה והתוגה על המקרים העוברים עלינו, ולעתיד אי"ה נראה עין בעין בפרטי הטובות מאין יבואו, ומבטן מי יצאו ואי זה מקום צמיחתם, שהוא רק מהמאורעות שהרבינו עליהם יגונות ואנחות, ואם כן יתגלה אשר למפרע לא היה מקום אל האנחה, וזהו 'ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם', ובדרש שמחה שמעולם, כלומר ישמחו למפרע על סבל הרעות, וזהו 'ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה' וכנ"ל."

"וזהו שהביאו ז"ל במדרש מאמר הנביא והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם (ירמיהו לא, יב), אשר לכאורה לא ידענו איככה יתהפך האבל אל הששון, ולדברינו יצדק מאד כי לעתיד יתגלה אשר היגון והאבל היו כמו אכזב, כי היה ראשית ושורש השמחה, וזהו 'הפכתי אבלם לששון'."

"ולכן כשיבוא הקב"ה לנחם אותנו על המקרים הרעים שהתגולל עלינו ועל מה שאנחנו עוזבים ממנו כל משך הזמן ההוא, ויאמר כי כולם היו לתכלית הטוב ולחסד עולם, למען לא נבוש על בושת עלומנו וחרפת אלמנותנו, וודאי כי תתנחם נפשנו בשנשמע כדברים האלה מאת הפועל

המרחם יתברך בעצמו, היודע המחשבות שהוא חושב עליו מחשבות שלום ולא לרעה, לתת לנו אחרית ותקוה". עכ"ל.

ועד"ז פירש הרבי רבי בונים מפשריחא זצ"ל את הפסוק מי חכם וישמר אלה (תהלים קו, מג), תיבת 'ישמר' מתפרשת גם מלשון המתנה, כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר (בראשית לו, יא), ואמר הכתוב, על כל אלו החייבים להודות שעברו עליהם צרות רבות ומגוונות, שהחכמים שבהם ישמרו וימתו ויחכו בסבלנות עד יעבור זעם, ואז "ויתבוננו חסדי השם" שיראו איך הכל היה לטובתם.

« דברי חיזוק ואמונה, על התמודדותינו הקשה בגלות המר »

ועלינו לדעת לזכור ולהאמין, שכל ההתחבטות וההתמודדות הזו, שייכת רק כאשר עדיין אנו נמצאים בגלות המר, שהיא גלות הדעת, ולכן אנו מטושטשים ומבולבלים, ואין אנו יודעים להכיר ולראות את תכלית הטוב הטמון בכל מעשי הקב"ה, וזהו עבודתנו כעת, כל עוד שאנו נמצאים עדיין בגלות, להתחזק ולחזק עמוק עמוק בנפשינו את האמונה הזו, שאין רע יורד משמים, ורק כעת בזמן הגלות שיש הסתר פנים, אין אנו זוכים להבין דרכי הבורא והנהגתו הטמירה.

אולם לעתיד לבא, כאשר ישוב ה' את שיבת ציון במהרה, יתברר לעין כל, שבמשך כל ימי הגלות היינו כחולמים, ולא השכלנו להבין כראוי שהכל היה לטובה, ואז יהא ניכר בעליל שכל מעשי ה' מצד רחמנותו הגדולה היו, וכמו שנאמר והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט), היינו, שביום ההוא יתגלה לעין כל ש'ה', ר"ל, מידת הרחמים, בה הקב"ה מנהגת את העולם, ולית בה דינא כלל, וכלשון הפסוק פי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעיהו נב, ח).

וכמו שאנו אומרים בקדושת שחרית של שבת "וענינו תראנה מלכותיך", שלא יהיה שום הסתר פנים שיכסה עלינו לראות את האמת הזו, רק כולם כאחד יודו ויאמרו בפה מלא שהנהגת הבורא היא הנהגה של רחמים וחסדים גלויים.

ועד"ז מפרש הצ"ח (זהו תוכן דבריו בפסחים מט., בשם המגיד מברוך זצ"ל): "מה שא"ב בחז"ל "בא וראה לא כעולם הזה עולם הבא, בעוה"ז על בשורה טובה מברכין הטוב והמטיב, ועל בשורה רעה מברך דיין האמת, ולעתיד לבוא מברכין על הכל ברכות הטוב והמטיב", וקשה הלא לעתיד לבוא יהיו רק בשורות טובות ומהו החידוש בזה שלעת"ל יברכו רק הטוב והמטיב."

"ויש לומר שזה שאמרו שלעתיד לבוא יברכו על הכל ברכת הטוב והמטיב, זה קרי על של מה שארע במשך הגלות בעוה"ז, היינו על אלו האירועים שברכנו עליהם כאן בעוה"ז ברכת דיין האמת, על אלו יברכו לעת"ל ברכת הטוב והמטיב", עכ"ל.

ועפ"ז אפשר להבין שפיר את נוסח התפלה, שאנו אומרים ומתחילים קודם מ'ה' מלך בלשון הווה, כי אנו מודים להקב"ה שאפ"י בשעת החושך והנסיון שלא רואים בעלול את טובתנו, עכ"ז אנו מאמינים ומודים

שה' מלך, ורק אחרי שאנחנו מודים דיש השגחה פרטית בלשון הווה, אז מודים על לשון עבר ולעתיד, היינו דעיקר הנסיון של בן אדם הוא בהווה, לחיות עם השי"ת ולראות שהכל נעשה מאת השי"ת, וזהו עבודה קשה מאד, משא"כ על העבר יותר קל לראות שהיה השגחה פרטית.

לפי זה מבואר גם דלעתיד לבוא יביאו בני ישראל קרבן תודה על כל צרות והסבל שעברו עליהם בעולם הזה שרק אז יבינו שכל הצרות והסבל שעברו עליהם אז, וחשבו כי רעות הם, בעצם היו אך ורק לטובות, וכיון שבעבר חשבו שהם רעות שבבילם לא הודו עליהם עכשיו יחזרו להודות ולשבח להקב"ה שהיטיב עמם אז.

"... לעתיד לבא,
כאשר ישוב ה' את
שיבת ציון במהרה,
יתברר לעין כל,
שבמשך כל ימי
הגלות היינו
כחולמים, ולא
השכלנו להבין
כראוי שהכל היה
לטובה, ואז יהא
ניכר בעליל שכל
מעשי ה' מצד
רחמנותו הגדולה
היו..."